

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Ured za suzbijanje zlouporabe droga

10000 ZAGREB, Preobraženska 4

Tel.: 48 78 122; Fax: 48 78 120

KLASA: 910-02/13-04/07

UR.BROJ: 50436-03/02-13-39

Zagreb, 29. listopada 2013.

- PREMA DOSTAVNOJ LISTI-

Bilješka s TAIEX Konferencije o Nacionalnom informacijskom sustavu za droge u Republici Hrvatskoj

Petrčane, 22. – 23. listopad 2013.

*U organizaciji TAIEX jedinice Europske komisije i u suradnji Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH i Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA-a), povodom desete obljetnice zajedničke suradnje sa spomenutom EU agencijom, organizirana je **Konferencija o dosadašnjem razvoju i budućoj perspektivi Nacionalnog informacijskog sustava za droge u Republici Hrvatskoj**. Dvodnevna Konferencija održana je 22. i 23. listopada 2013. u Hotelu Piniya, Petrčane, Zadar, a istu su otvorili g. Wolfgang Götz, direktor EMCDDA i g. Željko Petković, ravnatelj Ureda za suzbijanje zlouporabe droga. Na konferenciji je prisustvovalo preko 110 stručnjaka - predstavnika nadležnih ministarstava, službi za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i drugih zdravstvenih ustanova županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga, centara za socijalnu skrb, Hrvatskog Crvenog križa, nevladinih organizacija i brojnih stručnih i znanstvenih ustanova. Konferencija je organizirana sa ciljem predstavljanja rezultata dosadašnjih aktivnosti i projekata Nacionalnog informacijskog sustava za droge te sagledavanje problematike droga u Hrvatskoj iz različitih aspekata, uključujući i usporedbu s drugim europskim zemljama.*

Na početku konferencije sudionike je pozdravio ravnatelj Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ured), g. *Željko Petković*, koji je naglasio kako su sva državna tijela koja se bave problematikom droga odgovorna za donošenje odluka i kreiranje politike. U nastavku je prikazao povijest osnivanja Nacionalnog informacijskog sustava za droge i Nacionalne informacijske jedinice za droge (NIJD) ustrojene pri Uredu koji je ujedno i nacionalna kontaktna točka EMCDDA-a. Ravnatelj je naglasio važnost suradnje s nizom znanstvenih institucija pri čemu su spomenuta istraživanja provedena na inicijativu i/ili u suradnji s Uredom. Zahvalivši domaćim i inozemnim stručnjacima na dolasku istaknuo je kako je u području zlouporabe droga uspostavljen dobar model suzbijanja navedene pojave te da bi možda i u ostalim područjima ovisnosti trebalo krenuti istim putem.

U nastavku Konferencije sudionike je pozdravio direktor EMCDDA-a, g. *Wolfgang Götz*, koji je naglasio kako NIJD RH već dugi niz godina surađuje s EMCDDA-em te da je sustav praćenja u skladu sa europskim sustavom, na što Republika Hrvatska treba biti ponosna. Također je naglasio važnost praćenja u odnosu na sustav donošenja odluka i politika prema drogama. *G. Götz* je u nastavku održao prezentaciju u kojoj je prikazano stanje u EU te načini na koji EMCDDA pruža pomoć članicama i budućim članicama. Naglasio je da su sve politike prema drogama danas sveobuhvatne i uravnotežene, temeljene na znanstvenom pristupu, znanju i promjenama te da su transparentne, realistične i pragmatične, a sve zemlje EU imaju strategije, planove, koordinaciju i

ali je ujedno istaknuta potreba kontinuiranog praćenja novih trendova i novih vrsta droga te je zaključeno kako na politiku prema drogama treba gledati kao na trajni proces.

U nastavku je g. *Alexis Goosdeel*, šef Reitox jedinice za droge pri EMCDDA-u pozdravio sudionike Konferencije i pohvalio napore Republike Hrvatske učinjene tijekom proteklog razdoblja. U nastavku je održao prezentaciju o Referentnom okviru za praćenje problematike droga u Europi i osiguranju kvalitete, u kojoj su opisani načini na koji EMCDDA pokušava osigurati kvalitetu prikupljenih podataka. Predstavljen je novi oblik godišnjeg Izvješća, te područja rada Centra, metode prikupljanja podataka, sustav izvješćivanja i razvoj ključnih pokazatelja. Naglasio je da danas raste interes za dokazima temeljem kojih će zemlje učinkovito odgovoriti na stanje s kojim se susreću, a cilj je razvijanje boljih i pragmatičnijih rješenja. U nastavku prezentacije naglašena je važnost postojanja smjernica i osiguranja kvalitete dobivenih podataka koju EMCDDA pokušava osigurati kroz sustav ocjenjivanja izvještajnih paketa kroz tzv. Quality feedback kojim se zemljama daju povratne informacije o kvaliteti primljenih informacija, a u istom se procjenjuje cjelovitost, značajnost, pouzdanost, korisnost i konzistentnost zaprimljenih informacija.

Konferencija je nastavljena prezentacijom *dr.sc. Dubravke Jurline-Alibegović, ravnateljicom Ekonomskog instituta*, koja je održala prezentaciju na temu „Dimenzija javnih rashoda povezanih s problematikom droga u Hrvatskoj i mogućnosti istraživanja socijalnih troškova“ u kojoj su predstavljeni rezultati istraživanja provedenog u prošloj godini. Kao problem unatoč nizu akcijskih planova i strategija, uočeno je neadekvatno strateško planiranje; pojedina tijela nisu imala cjelovite programe za suzbijanje droga, a uočeno je i neadekvatno planiranje sredstava i neadekvatno praćenje trošenja sredstava. Naglašeno je da treba ojačati koordinativnu ulogu Ureda i potaknuti provođenje istraživačkih projekata. *Dr.sc. Jurlina-Alibegović* prikazala je rezultate istraživanja (procijenjene ukupne javne rashode - specificirane i nespecificirane od 2009.-2012. – za aktivnosti koje se odnose na suzbijanje zlouporabe droga) te pozvala na suradnju u sljedećem projektu Ocjena učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga.

U nastavku Konferencije, predstavnica Zavoda za javno zdravstvo Zadarske županije, *gđa. Stela Klepac Erstić, dr.med.*, predstavila je ulogu praćenja problematike droga u svrhu unaprjeđenja odgovora na lokalnoj razini. Naglašeno je kako Služba za prevenciju, izvanbolničko liječenje ovisnosti i mentalno zdravlje Zadarske županije ima četiri temeljne zadaće: izvanbolnički terapijski rad s uzimateljima droga i njihovim obiteljima, zaštitu i unaprjeđenje mentalnog zdravlja, provedbu preventivnih aktivnosti i epidemiološko praćenje stanja. Potrebno je naglasiti kako je Zadarska županija jedna od županija s najvišom stopom osoba liječenih zbog zlouporabe droga (493,7/100 000), od čega je 92% osoba liječeno zbog zlouporabe opijata, no unatoč tome broj novopridošlih osoba i ukupan broj opijatskih ovisnika te broj ovisnika na terapiji metadonom ipak opada. U nastavku konferencije, *dr.sc. Mladen Mavar*, predsjednik Povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga Zadarske županije predstavio je strateški okvir plana za zdravlje, koji na ovisnost gleda kao na javno-zdravstveni problem. Temeljem izrađene slike zdravlja Zadarske županije, provedeno je istraživanje na 1500 srednjoškolaca o rizičnim i zaštitnim čimbenicima povezanim s ovisničkim ponašanjem. Obzirom da se interes mladih za drogu povećava, te s obzirom na ranije spomenute trendove u liječenju ovisnosti u Zadarskoj županiji, prepoznata je potreba za povećanjem ponude alternativnih ili supstitucijskih programa za osnovnoškolce i srednjoškolce, kao i za povezivanjem postojećih sustava te unaprjeđenjem njihove učinkovitosti. Nadalje, Trening životnih vještina prepoznat je kao učinkoviti program prevencije ovisnosti, stoga se 2010. krenulo s njegovom implementacijom. Kao važan korak u provedbi navedenog programa prepoznata je mobilizacija ključnih dionika: odgojno-obrazovnih ustanova te predstavnika lokalne samouprave.

Predstavnik Trimbos instituta iz Nizozemske, g. *Franz Trautmann*, predstavio je u nastavku konferencije neke metode i rezultate mjerenja učinkovitosti politika o drogama. Evaluacija, naglasio je g. Trautmann, služi kao temelj za prilagođavanje politika ili izrade novog plana akcije. Da bi se saznala učinkovitost nekih politika, potrebno je znati koji čimbenici utječu na proces donošenja istih, poput važnosti prioriteta i ciljeva, političke i organizacijske strukture i samog procesa. Stoga je evaluacija od velike važnosti za unaprjeđenje učinkovitosti. Procjenitelji bi trebali biti nezavisni, cijeli proces transparentan, a rezultati se moraju izvijestiti nazad dionicima i onima koji odlučuju o javnim politikama.

U nastavku Konferencije održana je konferencija za tisak, na kojoj se okupljenim predstavnicima medija prvo obratio g. *Wolfgang Götz*, predstavljajući stanje vezano uz droge na nivou EU, s posebnim naglaskom na problematiku novih psihoaktivnih tvari. Nakon toga je g. *Željko Petković* predstavio Izvješće o stanju problematike droga u Hrvatskoj za 2012. godinu, s najnovijim podacima vezanim uz stanje droga u RH, a poseban naglasak dan je na problematiku droga u Zadarskoj županiji. Osim toga, g. Petković je spomenuo i najznačajnije odrađene projekte Ureda u 2012. i 2013. godini, ali i one koji su još u fazi provođenja. *Dr.sc. Senka Terzić* iz Instituta Ruđer Bošković prisutnima je po prvi puta predstavila rezultate Istraživanja utjecaja turističke sezone na potrošnju droga u gradu Zadru primjenom analize odabranih urinarnih biomarkera droga u otpadnoj vodi, koje je provedeno na području Grada Zadra u ožujku i svibnju te srpnju i kolovozu 2013. godine. Cilj istraživanja bio je procijeniti prosječnu potrošnju droga, usporediti potrošnju u razdoblju prije i za vrijeme turističke sezone te istu usporediti s rezultatima istraživanja iz Zagreba. U zaključku je naglašeno kako su podaci dobiveni ovim istraživanjem prvi uopće za priobalno područje RH i prvi koji se bave utjecajem turističkih migracija na prevalenciju upotrebe droga, što pruža mogućnost za uspostavljanje kvalitetnih osnova za daljnje planiranje preventivnih mjera te kontrolu učinkovitosti postojećih mjera

Konferencija je nastavljena obraćanjem g. *Juliana Vicentea*, voditelja Odjela za prevalenciju, posljedice i upravljanje podacima pri EMCDDA, koji je predstavio ključne epidemiološke pokazatelje i njihovu ulogu u razumijevanju stanja vezanog uz droge. Pokazatelji su u stvari programi za praćenje u svrhu prikupljanja pravovremenih informacija o fenomenu droga i njegovih posljedica na godišnjoj bazi. Prema definiciji EMCDDA ključni pokazatelji su oni koji prate opću populaciju (Prevalencija i uzorci uporabe droga u općoj populaciji – GPS), zatim oni koji prate problem korisnika droga s visokim rizikom (Problematična uporaba droga - PDU i Zahtjevi za liječenjem – TDI) te oni koji prate posljedice uzimanja droge opasne po zdravlje (Smrti povezane s drogama – DRD i Zarazne bolesti povezane s drogama – DRID). *Gđa Katerina Skarupova* sa Sveučilišta Masaryk u Češkoj Republici nadovezala se na gore spomenuto predavanje predstavljajući inovativnih metoda provedbe istraživanja, točnije predstavljajući projekta u suradnji s EMCDDA koji je za cilj imao mapiranje uporabe računala u europskim zemljama i povezane metodološke posljedice i učinke na kvalitetu podataka. Nastavno je *doc. dr. sc. Renata Glavak Tkalić* s Instituta Ivo Pilar predstavila rezultate istraživanja prevalencije konzumacije ilegalnih droga u općoj populaciji Republike Hrvatske. Pritom je naglašeno kako je istraživanjem dobivena podloga za izradu budućih strategija i aktivnosti te je potrebno i daljnje provođenje ovakvih istraživanja kako bi se dobio uvid u trendove korištenja i ponašanja vezanih uz droge.

Slijedeću temu u programu otvorila je *prof. dr. sc. Marina Kuzman, dr.med.* predstavnica Zavoda za javno zdravstvo „dr. Andrija Štampar“, koja je govorila o dodanoj vrijednosti istraživanja u obrazovnim ustanovama u svrhu planiranja preventivnih aktivnosti. Predstavljena su dva konteksta - prvi je pitanje kanabisa, gdje je cilj bio analizirati stanje u RH u usporedbi s europskim zemljama (ukupno 11 zemalja), nakon čega je zaključeno da nacionalno reprezentativni uzorci ne daju uvid u razlike i potrebe na “lokalnim” razinama pa planiranje i primjena preventivnih aktivnosti treba biti

kreirana prema potrebama populacije kojima je namijenjena. Drugi kontekst tiče se problema prekomjernog opijanja među adolescentima, gdje su rezultati potvrdili tradicionalnu percepciju regionalne ugroženosti. Zaključak proizašao iz ovih rezultata jest da preventivne aktivnosti treba oblikovati prema sredini u kojoj se provode, prema spolu ciljnih grupa i usmjeravati prema svim dionicima u oblikovanju ponašanja. *Dr. sc. Iva Pejnović Franelić, dr.med.* iz Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo predstavila je istraživanje među studentskom populacijom, koja je važna, ali još uvijek nedovoljno istražena. Ovom su prilikom predstavljeni rezultati istraživanja Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te HZJZ-a pod nazivom „Navike i ponašanje u vezi sa zdravljem studenata prve godine studija Sveučilišta u Zagrebu i Rijeci“, odnosno brojke vezane uz pijenje, pušenje i igre na sreću te Internet, a predstavljeni su i neki rezultati međunarodnog istraživanja Ponašanje u vezi sa zdravljem u djece školske dobi (HBSC). Nastavno na temu, skupu se obratila *prof. dr. sc. Irma Kovčo Vukadin* s Edukacijsko rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koja je predstavila Istraživanje o drogama u studentskoj populaciji, koje za cilj, osim stanja vezanog uz droge, ima i dobiti uvid u kvalitetu života studenata (zadovoljstvo studijskim programom, kvalitetom provođenja slobodnog vremena i općenito kvalitetom života). Ispitivanje je provedeno na ERF-u, a nakon korekcije planira se postaviti on-line istraživanje kako bi se dobio reprezentativni uzorak na nacionalnom nivou.

Što se tiče teme problematične uporabe droga, o njoj je prvo govorio *dr. Martin Busch* iz Austrijskog federalnog instituta za zdravlje, koji je predstavio evoluciju procjena problematične uporabe droga i uporabe droga s visokim rizikom. Prvo se osvrnuo na staru definiciju PDU iz 2004. godine, koja nije bila dovoljno jasna u određivanju pojave zbog čega je donesena nova definicija visoko rizične uporabe droga, koja je u uporabi od ove godine. Dr. Busch je naglasio kako postoje različite procjene koje se mogu preklapati, isto kao i različite definicije problematičnih grupa koje ovise o dostupnosti podataka te je stoga potrebno odabrati onu koja najviše odgovara pojedinoj zemlji. Stanje u vezi problematične uporabe droga na području Hrvatske dala je predstavnicu HZJZ-a *gđa. Dragica Katalinić, dr. med.*, naglasivši kako definicija kod nas uključuje ovisnike koji su na redovitoj i supstitucijskoj terapiji. Izvori podataka za izračun ovog pokazatelja su Registar liječenih ovisnika u RH koji se vodi pri HZJZ te podaci o smrtima, a najavljeno je i kako će se nova definicija problematične uporabe droga početi koristiti i u Hrvatskoj.

Osim toga, dr. Katalinić je predstavila i sam Registar liječenih ovisnika HZJZ-a te opisala stanje u RH za 2012. godinu vezano uz uporabu droga. Na izlaganje gđe Katalinić nadovezao se *prof. dr. sc. Slavko Sakoman*, koji je govorio na temu važnosti korištenja podataka u sagledavanju problema droga, pogotovo opijatske ovisnosti koja je još uvijek glavni problem u RH. Prof. dr. sc. Sakoman je predstavio i rezultate istraživanja stanja na tržištu ilegalnih droga u svrhu komparativnog praćenja na nacionalnoj ali i lokalnoj razini dostupnosti pojedinih vrsta droga i adiktivnih lijekova te drugih karakteristika takvog tržišta (modaliteti distribucije, cijene u odnosu na čistoću, kvaliteta droga, itd.). U zaključku je napomenuto kako je kombinacijom podataka sustava za tretman i podataka o stanju ponude i karakteristika ilegalnog tržišta droga moguće kvalitetnije procjenjivati ukupno stanje i čimbenike koji čine razliku na razini lokalne zajednice, što na kraju olakšava evaluaciju i usmjeravanje aktivnosti sukladno potrebama na terenu.

Temu epidemioloških podataka vezanih uz zarazne bolesti otvorio je *dr. sc. Siniša Zovko, dr.med.* voditelj programa smanjenja štete pri Hrvatskom Crvenom križu, predstavivši rad na temu istraživanja bihevioralnih karakteristika intravenskih ovisnika u RH. U izlaganju su predstavljene hipoteze, metode istraživanja te rezultati koji se odnose na sociodemografske karakteristike, ovisničko ponašanje i rizične učinke, zdravstveni status, iglomaniju te razmišljanje o liječenju i zapošljavanju. Programi smanjenja šteta zlouporabe droga imaju pozitivan učinak u promjeni zdravstvenog ponašanja aktivnih i v. korisnika droga (ovisnika) korisnika programa koje se iskazuju

smanjenom učestalošću dijeljenja pribora za injiciranje droga, većom učestalošću testiranja korisnika programa smanjenja šteta na hepatitis B, hepatitis C i HIV, poticanjem razmišljanja o aktivnom liječenju bolesti ovisnosti i poticanjem razmišljanja o zapošljavanju. Zaključci proizašli iz ovog istraživanja pokazali su da intravenski ovisnici u Hrvatskoj vrlo često supstitucijsku terapiju uzimaju intravenskim putem i pri tome razvijaju i ovisnost o intravenskom uzimanju supstance te da bolest ovisnosti doživljavaju i kao bolest uvjetovanu osobnim izborom načina (stila) života. Što se tiče zaraznih bolesti među intravenskim ovisnicima, tu je temu predstavila gđa Vesna Višekruna Vučina, dr.med. iz Službe za epidemiologiju HZJZ-a. Tijekom prezentacije predstavljeni su podaci o opijatskim ovisnicima i zaraznim bolestima povezanim s ovom populacijom. Spomenuta su i istraživanja koja su se bavila istraživanjima seroprevalencije provedena u RH, a prikazani su i podaci praćenja zaraznih bolesti u predmetnoj populaciji, pa je naglašeno kako je prevalencija hepatitisa B među ovisnicima u padu, kao i hepatitis C, dok je prevalencija zaraze HIV-om konstantno ispod 1%.

U nastavku se prisutnima ponovo obratio g. Vicente, koji je predstavio probleme vezane uz smrti povezane s metadonom i kokainom. Na području EU trenutno se 700 000 korisnika nalazi na supstitucijskoj terapiji metadonom, koji se unatoč problemima pokazao kao učinkovit tretman. G. Vicente je naglasio kako je mortalitet uzrokovan metadonom za trećinu manji nego kod ovisnika koji su izvan tretmana te kako je u Velikoj Britaniji broj smrti od metadona pao nakon uvođenja poboljšanih smjernica za njegovo uzimanje. U isto vrijeme spomenuo je i kako postoji problem predoziranja, pogotovo kod ovisnika koji nisu u tretmanu ili trovanja kod onih koji tek započinju tretman. Što se tiče kokaina, slika nije toliko čista. Smrti u većini slučajeva nisu uzrokovane intoksikacijom, već uslijed srčanih i ostalih komplikacija, a na opasnost od smrtnosti utječe i kombiniranje ove droge s alkoholom. Stanje u Hrvatskoj na području smrti povezanih s drogama predstavila je gđa. Tanja Čorić, dr. med. iz HZJZ-a koja je prikazala sustav prikupljanja podataka u vezi smrti i uzroka smrti te usklađenost s definicijama EMCDDA. Tijekom izlaganja spomenut je i problem porasta smrti od metadona i istovremeni pad smrti uzrokovanih heroinom, ali i problematika smrti od srčanih smetnji koje mogu biti uzrokovane uporabom novih droga (poput GBL, GBH), što još nije analitički potvrđeno. Na ovu se temu nadovezala prof. dr. sc. Davorka Sutlović s Kliničkog bolničkog centra u Splitu, koja je predstavila podatke o smrtima povezanim s metadonom u Splitsko dalmatinskoj županiji. Priliko izlaganja dan je prijedlog da se mogućnost smrti od prevelikih doza metadona smanji kroz poboljšanje praćenja ovisnika za vrijeme uzimanja terapije te omogućavanje uzimanja terapije pod nadzorom medicinskog osoblja.

Drugi dan Konferencije diskutiralo se o načelima tržišta droga, pri čemu je g. Franz Trautmann, predstavnik Trimbos instituta iz Nizozemske dao osvrt na aspekte EU ilegalnog tržišta droga. O važnosti kombiniranja različitih izvora podataka u razumijevanju tržišta droga govorili su doc.dr.sc. Dalibor Doležal, predstavnik Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i g. Dražen Rastović, voditelj Službe kriminaliteta droga Ministarstva unutarnjih poslova. Doc. Doležal je predstavio rezultate istraživanja „Dostupnost i cijena ilegalnih i legalnih droga u Republici Hrvatskoj“ koje je po drugi put, na inicijativu Ureda, provedeno tijekom 2012./2013. u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem i nevladinim organizacijama koje provode programe smanjenja šteta. Naglašena je uloga istraživanja u nadopuni podataka iz redovnih evidencija Ministarstva unutarnjih poslova: broju kaznenih djela i prekršajnih prijava (optužni prijedlozi), broju prijavljenih osoba, broju zapljena, količini zaplijenjene droge, čistoći droga te cijenama na ilegalnom tržištu droga.

Nadalje, održan je okrugli stol na temu: Nove droge i trendovi u uzimanju droga u Republici Hrvatskoj: imamo li adekvatna sredstva i kapacitete za učinkovite odgovore na taj fenomen?; na kojem su sudjelovali doc.dr.sc. Valentina Kranželić, predstavnica Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, g. Antonio Vulin ispred Policijske uprave Zadarske, gđa. Ivana Pavić Mikolaučić, dr. med. iz Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije te gđa. Varja

Bastiančić iz Udruge Institut. Istaknuto je kako preventivne intervencije u području novih trendova u konzumiranju psihoaktivnih tvari zahtijevaju vrlo planiran i oprezan pristup, budući da nove i suvremene metode i pristupi u marketingu i distribuciji psihoaktivnih tvari zahtijevaju nove pristupe i u preventivnom djelovanju. Informiranje i educiranje u ovom slučaju je preventivski pristup koji bi mogao učiniti neke pozitivne efekte, no ono što je veća opasnost, mogao bi povećati saznanja o novim trendovima i time učiniti veliku štetu.

Sa svrhom dobivanja šire slike o stanju problematike droga, kao jedna od paralelnih aktivnosti održana je radionica Unakrsna analiza svih dostupnih pokazatelja, koju je vodila *gđa. Charlotte Davies*, predstavnica Javnog zdravstva Engleske. Sudionicima radionice predstavljeni su britanski naporu u analiziranju različitih pokazatelja droga te su analizirani hrvatski podaci. Sudionici su predstavljenu metodologiju prepoznali važnom za razumijevanje problematike droga na nacionalnoj razini. Na drugoj paralelnoj radionici koju je vodio *dr. Martin Busch*, predstavljena je metoda unakrsne analize pokazatelja koji se tiču različitih aspekata situacije vezane uz droge, poput procjena prevalencije, tretmana, zaraznih bolesti, smrti, itd. Ova metoda je korisna jer se pomoću nje može dobiti dublji uvid u kvalitetu podataka ali i u samo stanje. Tom je prilikom predstavljen austrijski primjer jedne takve analize, kojom se htjelo otkriti zašto je u Austriji prosječna dob onih koji umru od predoziranja niža nego u Njemačkoj. Podaci dobiveni ovim putem od važnosti su za pripremu odgovarajućih aktivnosti i mjera prevencije, ovisno o sagledanom stanju, pa su sudionici radionice zaključili da bi ovakva analiza bila od koristi i u sagledavanju stanja na nacionalnoj razini. Treća radionica odnosila se na inovativne pristupe u praćenju fenomena droga o kojima je govorio *g. Alexis Goosdeel* iz EMCDDA-a. Pored uvođenja alternativnih metoda praćenja fenomena i kombiniranja dobivenih rezultata sa standardnim izvorima, pri izradi cjelovitih prikaza stanja izuzetno je važno prilagoditi izvještajne proizvode ciljanim skupinama (političari, profesionalci, znanstvenici, mediji) u svrhu njihovog boljeg razumijevanja i korištenja. Tijekom rasprave posebno se raspravljalo o mogućnostima primjene modela *Balanced Scorecard*, na primjeru institucija koje se bave problematikom ovisnosti, a u svrhu mjerenja učinka u postizanju strateških ciljeva.

U djelu konferencije na temu osiguranja znanstveno utemeljenih i proaktivnih odgovora, *gđa Angelina Brootherhood*, predstavnica John Moores Sveučilišta u Liverpoolu, Velika Britanija govorila je o važnosti standarda kvalitete na području prevencije droga. Standardi kvalitete neophodni su jer u Europi prevencija u većini slučajeva nije temeljena na strukturiranim programima niti na teoriji, rijetko se evaluira te glasi kao neučinkovita. Slijedom toga, javlja se potreba za standardne kvalitete na EU nivou koji bi služili kao referentni okvir za razvoj radne snage, financiranje, razvoj projekata i organizacijski razvoj, visoko obrazovanje, itd. Iz takve potrebe proizašao je i priručnik EMCDDA za izradu europskih standarda kvalitete za prevenciju na području droga. Isti su prevedeni i na hrvatski jezik te će se koristiti u zajedničkom projektu Edukacijsko rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Ureda u svrhu unaprjeđenja kvalitete prevencije u RH. O tom projektu više je rekla *doc. dr. sc. Valentina Kranželić* s ERF-a Sveučilišta u Zagrebu, pritom naglasivši da je, ako se kvaliteta programa želi unaprijediti, potrebno procijeniti početno stanje i isplanirati pomake koji se žele ostvariti u narednom razdoblju, kao i da će se kvaliteta programa procjenjivati prema europskim standardima koji su ujedno i cilj prema kojem se programi žele unaprijediti. Osim toga, ovim se projektom želi povećati razina znanja i vještina u području razvoja, implementacije i evaluacije programa, osigurati uvjete za primjenu postignutih znanja i vještina, provesti vanjsku programsku i financijsku evaluaciju programa na terenu i izraditi elaborat o smjernicama za unaprjeđenje kvalitete programa te omogućiti povratnu informaciju voditeljima i izvoditeljima programa s ciljem unaprjeđivanja programa za sljedeći ciklus provođenja. Kao primjer dobre prakse na području prevencije bazirane u školama, *g. Darko Roviš* iz Zavoda za javno zdravstvo Primorsko goranske županije predstavio je programe prevencije koje ta ustanova provodi u osnovnim školama spomenute županije, pri čemu je dan pregled četiri programa: Trening životnih

vještina, PATHS –RASTEM, Savjetovalište za mlade i screening Mentalnog zdravlja. U zaključku ovog djela djelatnice Ureda *gđa. Dijana Jerković i gđa. Josipa Lovorka Andreić* predstavile su aktivnosti kojima je cilj smanjenje potražnje droga na području RH, što uključuje intervencije na području prevencije (povezanost standarda kvalitete i financiranja programa prevencije ovisnosti o drogama te bazu programa prevencije ovisnosti o drogama u RH), izradu smjernica za psihosocijalni tretman, projekt resocijalizacije te smjernice za izradu programa smanjenja šteta.

Kao posljednja aktivnost Konferencije, održan je set od četiri paralelne radionice koje su se bavile sadržajem Akcijskog plana o Nacionalnom informacijskom sustavu za droge u Republici Hrvatskoj (APNISD) za razdoblje 2014.-2015: populacijska istraživanja i zahtjevi za liječenjem; prevalencija i uzroci problematične uporabe droga, zarazne bolesti vezane uz uporabu droga i smrtnost među ovisnicima; podaci o kriminalitetu droga i Sustav ranog upozoravanja u slučaju pojave novih psihoaktivnih tvari u Hrvatskoj; prevencija, smanjenje šteta i dostupnost liječenja. Naime, potrebno je naglasiti kako Protokol o Nacionalnom informacijskom sustavu za droge u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: NISD), koji je usvojen od strane Vlade Republike Hrvatske 2007. godine, predviđa sudjelovanje svih tijela državne uprave, institucija i organizacija civilnog društva koje se bave problematikom droga u standardiziranom prikupljanju podataka o fenomenu droga iz njihove nadležnosti. Rad NISD-a koordinira Ured, kao nacionalna kontakta točka EMCDDA-a. Na taj način NISD pridonosi uvidu u cjelokupno stanje problema droga u Europi te predstavlja temelj za donošenje odluka i kreiranje nacionalne politike prema drogama u našoj zemlji. Potvrđivanjem Sporazuma o suradnji između Republike Hrvatske i EMCDDA-a u Hrvatskom saboru i ulaskom naše zemlje u članstvo EU, Republika Hrvatska je ostvarila punopravno sudjelovanje u radu EMCDDA-a, iz čega proizlaze brojne povlastice, prava, ali i obveze. Kako bi se osigurao napredak u razvoju NISD-a sukladno najvišim europskim standardima, prilagođen potrebama i specifičnostima problematike droga u Hrvatskoj, Ured u suradnji s članovima multidisciplinarnih, stručnih radnih skupina NISD-a, od 2008. godine izrađuje dvogodišnje APNISD-e, koje prihvaća Vlada Republike Hrvatske. Budući da APNISD za razdoblje od 2012.-2013. godine prestaje važiti 31.12.2013., na Konferenciji su prodiskutirane mjere i aktivnosti APNISD-a koji će se realizirati u sljedećem dvogodišnjem razdoblju, sukladno relevantnim nacionalnim i EU strateškim dokumentima na području droga. Sudionici radionica pozvani su dostaviti svoje komentare, prijedloge i primjedbe voditeljima radionica **do 08. studenog 2013.**

Izradili:

Dijana Jerković, viša stručna savjetnica

Marko Markus, stručni savjetnik

Josipa-Lovorka Andreić, voditeljica Odjela
za programe i strategije

Odobrio:

Zeljko Petković, ravnatelj

